

15.12.2015

Sotep/13

Päätettävä tässä kokouksessa

§ 381

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle SKP:n ja Helsinki-listan (valtuutettu Yrjö Hakanen) ryhmäaloitteen seen pakolaisten auttamiseksi

HEL 2015-010472 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

"Helsinki ylläpitää kahta vastaanottokeskusta, Helsingin vastaanotto-keskusta ja Metsälän vastaanottokeskusta. Niiden viidessä eri toimipisteessä on majoituspaikkoja kaupunginhallituksen 28.9.2015 tekemän tilapäisen laajentamisen jälkeen yhteensä 1186. Lisäksi vastaanoton palveluja järjestetään tällä hetkellä noin 1100 yksityisesti majoittuneelle.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimi selvittää yksityisesti majoittuneiden palvelujen järjestämisen keskittämistä yhteen palvelupisteeseen. Yksityismajoittujien palvelujen keskittäminen vahvistaa ja vakauttaa turvapaikanhakijan asumismuodon valintaa koskevaa päätöksentekoa sekä mahdollistaa kotouttamistoimenpiteiden aloittamisen aikaisemmin henkilöstön ollessa samassa paikassa.

Alaikäisinä yksintulleiden turvapaikanhakijalasten määrä on vuoden 2015 aikana moninkertaistunut ja Helsinkiin on perustettu heidän vastaanottopalvelujensa järjestämiseksi ryhmäkoteja tai tukiasumisyksiköitä. Sosiaali- ja terveystoimi selvittää vuoden 2016 käyttösuunnitelmaehdotuksen mukaisesti perheryhmäkoti toiminnan järjestämistä ilman huoltajaa saapuneiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden majoittamisessa oleskeluluvan saamisen jälkeen.

Kansainvälistä suojelua saavien alkuvaiheen vastaanoton palvelut järjestetään sosiaali- ja terveystoimen maahanmuuttoyksikössä. Maahanmuuttoyksikön moniammatillinen henkilökunta yhteistyössä TE-toimiston kanssa huolehtii pakolaisen ohjaamisesta kotoutumiskoulutukseen tai hänelle soveltuvaan muuhun suomen kielen opetusryhmään. Yhdessä pakolaisen ja hänen perheensä kanssa laadituissa kotoutumissuunnitelmissa ja palvelutarpeenarvioinneissa huomioidaan kaikki elämän osa-alueet (mm. toimeentulo, terveys, asuminen, rekisteröinnit, vapaa-aika) koulutuksen ja työhön hakeutumisen lisäksi sekä tuetaan kokonaisvaltaisesti elämän rakentumista uudessa asuinympäristössä.

Turvapaikanhakijalla on oikeus kiireellisiin ja välttämättömiin terveyspalveluihin. Alaikäinen turvapaikanhakija on oikeutettu samoihin terveydenhuoltopalveluihin kuin henkilö, jolla on kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa.

Turvapaikanhakijoiden terveydenhuollon järjestämisvastuu on Maahanmuuttovirastolla.

Maahanmuuttovirasto on tehnyt sopimuksen yksityisen lääkäriaseman kanssa Helsingin vastaanottokeskuksen turvapaikanhakijoille annettavista kiireellisistä ja välttämättömistä terveydenhuoltopalveluista. Näihin palveluihin kuuluvat myös lasten- ja äitiysneuvolapalvelut. Lisäksi turvapaikanhakijat voivat tarvittaessa käyttää Helsingin päivystyspoliklinioiden palveluita. Kansainvälisen suojelun perusteella oleskeluluvan saamisen jälkeen kaikilla turvapaikanhakijoilla on oikeus saada sosiaali- ja terveyspalveluja samoin perustein kuin muutkin helsinkiläiset.

Kaupunginhallituksen käsitellessä vuoden 2016 talousarvioesitystä keskushallinnon käyttövaroihin lisättiin jakamattomana eränä 10 miljoonaa euroa, jonka kohdentamisesta päätetään kaupunginhallituksen päätöksellä. Jollei kyseistä määrärahaa ole kokonaan tai osin jaettu maaliskuuhun 2016 mennessä, määrärahan jaosta päätetään kevään 2016 raamipäätöksen yhteydessä. Jakamaton erä käytetään erityisesti turvapaikanhakijoiden kotoutumisen edellytysten ja maahanmuuttajien hyvän kotouttamisen varmistamiseksi.

Kaupunginjohtaja on asettanut turvapaikanhakijoiden kotoutumispalveluista sekä erityispalvelutarpeista vastaavan työryhmän. Työryhmän tehtävänä on kartoittaa turvapaikanhakijoille ja pakolaisille tarjottavien kotoutumispalvelujen nykytilannetta ja ennakoida kuntaan asettuvien turvapaikan saaneiden henkilöiden erityistarpeita. Erityisesti työryhmän tulee suunnitella ja kehittää toimenpiteitä uusien kuntalaisten nopean työllistymisen tukemiseksi Helsingissä. Lisäksi työryhmän tehtävänä on ennakoida asuttamisen haasteita sekä kuntaan asettautuvien pakolaisten erityispalvelutarpeita.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Turvapaikkahakijoiden hallittu vastaanoton järjestäminen ja kotoutumistyö, työnjaon, toimintakäytäntöjen sekä yhteistyön kehittäminen eri toimijoiden kanssa edistävät turvapaikkahakijoiden ja maahanmuuttajien palvelujen saatavuutta, kotoutumista sekä terveyttä ja hyvinvointia."

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
800012-62637
Alv.nro
FI02012566

15.12.2015

Sotep/13

Sari Karisto, maahanmuuttajapalvelujen päällikkö, puhelin: 310 37579
sari.karisto(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnalta 18.12.2015 mennessä lausuntoa SKP:n ja Helsinki-listan ryhmäaloitteesta (valtuutettu Yrjö Hakanen) koskien pakolaisten auttamista Helsingissä. Lausuntoa on pyydetty myös opetuslautakunnalta, suomenkieliseltä työväenopistolta, ruotsinkieliseltä työväenopistolta Arbikselta ja kiinteistöviraston asunto-osastolta.

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Sari Karisto, maahanmuuttajapalvelujen päällikkö, puhelin: 310 37579
sari.karisto(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Opetuslautakunta 17.11.2015 § 206

HEL 2015-010472 T 00 00 03

Lausunto

Opetuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Opetuslautakunta pitää tärkeänä, että turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien koulutukseen varataan riittävät resurssit ja turvapaikanhakijoiden sekä pakolaisten koulutusmahdollisuudet turvataan.

Helsinkiin saapuvat turvapaikanhakijat ovat monenlaisen koulutustaan omaavia. Osa turvapaikanhakijoista on vasta perusopetusikäisiä ja osa taas perusopetuksen ylittäneitä, mutta ilman peruskoulutusta olevia. Joukossa on myös täysin luku- ja kirjoitustaidottomia. Erityisen haas-

teellisiä ryhmiä ovat 14–17-vuotiaat ilman koulutusta olevat sekä nuoret aikuiset miehet, joita suuri joukko nyt maahan tulleista turvapaikanhakijoista on ja jotka voivat olla korkeasti koulutettuja tai ilman peruskoulutusta.

Marraskuun alussa turvapaikanhakijoita oli saapunut Suomeen 25 308, joista yksin maahan tulleita alaikäisiä oli 1 671 (6,6, %). Helsingin kaupungin maahanmuuttoyksikön tiedon mukaan Helsingin vastaanotto-keskuksissa oli lokakuun alussa 88 esi- ja perusopetusikäistä lasta. Lisäksi Helsingin Diakonissalaitos majoittaa yksin maahan tulleita nuoria, joista oppivelvollisuusikäisiä oli lokakuussa 21. Todennäköistä on, että perheiden yhdistäminen jatkossa lisää perusopetusikäisten määrää. Oletettavasti Helsinkiin saapuu paljon turvapaikansaaneita lähivuosina muualla Suomessa sijaitsevista vastaanottokeskuksista.

Kaikille Helsingissä asuville oppivelvollisuusikäisille oppilaille turvataan oikeus saada opetusta riippumatta oleskeluluvasta tai henkilötunnuksesta. Näin ollen myös turvapaikanhakijalapset ovat oikeutettuja perusopetukseen valmistavaan opetukseen. Helsingin kaupungin perusopetukseen valmistavan opetuksen ryhmiä lukuvuonna 2015–2016 on 35, joissa on oppilaita tällä hetkellä 363 ja joista turvapaikanhakijoita on reilu 60. Esimerkiksi 12 oppilaan ryhmäkoolla laskettuna ryhmissä on tilaa vielä 57:lle oppilaalle. Lisäksi opetusvirasto on varautunut uusien ryhmien perustamiseen tarvittaessa. Opetuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätöksellä perusopetuslinjan linjanjohtajalla on mahdollista perustaa vielä viisi lisäryhmää. Valmistavan opetuksen oppilaiden lisääntyessä nykyiset resurssit eivät riitä opetuksen järjestämiseen.

Valtiolta saatava korvaus valmistavan opetuksen järjestämisestä kunnalle perustuu laskentapäivänä 20.9. olevaan oppilasmäärään. Laskentapäivien eli valtion tuen ulkopuolelle jää Helsingissä vuosittain 100 oppilasta. Opetus- ja kulttuuriministeriö työstää parhaillaan lakimuutosesitystä, jotta laskentapäivien ulkopuolelle jäävistä perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaista olisi jatkossa mahdollista hakea valtiotukusta. Opetusvirasto on toimittanut 13.10.2015 opetus- ja kulttuuriministeriölle lausunnon (OKM/70/010/2015), jossa lakimuutosesitystä pidetään kannatettavana. Mikäli lakimuutos toteutuu, se tulee voimaan 1.1.2016 ja lisärahoitusta voi hakea takautuvasti myös syksyn 2015 osalta.

Tällä hetkellä Helsingissä ei järjestetä ruotsinkielistä perusopetukseen valmistavaa opetusta. Opetuslautakunnan mukaan olisi suotavaa, että maahanmuuttajille tarjottaisiin aktiivisesti myös ruotsinkielisen integraation vaihtoehtoa. Ruotsinkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen aloittamiseen on varauduttava opetusvirastossa. Opetusviraston tämänhetkinen arvio on, että 1-2 ryhmän kustannukset vuositason tulit-

sivat olemaan noin 100 000 euroa. Ruotsinkielisiä integraatiopolkuja olisi syytä rakentaa tiiviissä yhteistyössä muiden toimijoiden, kuten Arbiksen, Praktikumin ja SVEPSin kanssa.

Myös toisen asteen koulutusta voidaan järjestää kaikille opiskelijoille riippumatta siitä, onko henkilöllä oleskelulupaa. Opetuslautakunta pitää tärkeänä, että turvapaikanhakijoiden ja oleskeluluvan saaneiden maahanmuuttajien suuren määrän vuoksi kotouttamis-, kieli- ja ammatillisen koulutuksen järjestämistä tehostetaan ja nopeutetaan nykyiseen järjestelmään verrattuna. Aluksi on tarpeellista kartoittaa turvapaikanhakijoiden koulutustausta ja kielitaito sekä tunnistaa heidän osaamisensa. Helsingin vastaanottokeskuksesta saadun tiedon mukaan turvapaikanhakijoiden koulutus- ja työtausta on hyvin vaihteleva. On myös keskeistä, että turvapaikanhakijat saavat riittävästi ohjausta päästäkseen sopiville jatkepoluille.

Osaamisen tunnistamisella ja tunnustamisella selvitetään turvapaikanhakijoiden koulutuksessa tai työelämässä hankittu osaaminen, minkä jälkeen heidät voidaan ohjata heille sopivaan ja heidän osaamistaan edellyttämään täydentävään koulutukseen. Tämä edellyttää eri ammattialoja tuntevien opettajien työpanosta sekä henkilökohtaista arviointia. Koska turvapaikanhakijoilla ei useinkaan ole todistuksia koulutuksestaan, joudutaan osaaminen tunnistamaan näyttöjen kautta, mikä edellyttää runsasta opettajaresursointia.

Opetusvirasto on suunnitellut koulutuspalveluja turvapaikanhakijoiden erilaisiin tarpeisiin. Turvapaikanhakijoille voidaan toteuttaa Stadin ammattiopistossa ja Stadin aikuisopistossa sekä Helsingin aikuislukiossa luku- ja kirjoitustaidon opetusta, suomen kielen ja yhteiskuntatietouden koulutusta, aikuisten perusopetukseen valmistavaa koulutusta ja perusopetusta sekä suomen kielen ja ammatillisen koulutuksen yhdistävää koulutusta, jonka kautta maahanmuuttajat ovat päässeet hyvin tutkintoon johtavaan koulutukseen ja työllistyneet. Stadin ammattiopiston avoimissa opinnoissa voidaan joustavasti järjestää erityisesti 14–17-vuotiaina maahan tulleille suomen kielen ja ammatilliseen koulutukseen valmistavaa VALMA-koulutusta, josta he voivat edetä tutkintoon johtavaan koulutukseen tai myös lukioon valmistavan koulutuksen kautta lukioon. VALMA-koulutuksesta voi edetä myös oppisopimuskoulutukseen. Lisäksi voidaan toteuttaa ammatillista perus- ja lisäkoulutusta oppilaitoksessa tai oppisopimuskoulutuksena.

Koulutustaustan ja kielitaidon kartoittaminen, osaamisen tunnustaminen ja tunnustaminen sekä kaikkien edellä mainittujen koulutusten järjestäminen edellyttävät lisäresursseja. Resurssin tarpeen määrittely on tällä hetkellä vaikeaa, koska vielä ei ole tiedossa turvapaikanhakijoiden ja oleskeluluvan saaneiden määrää eikä heidän koulutus- ja osaamistaso-

aan. Opetusvirastossa on tehty suuntaa antavaa arviota eri koulutusten kustannuksista ja opiskelijamääristä (liite).

Opetuslautakunta kiinnittää huomiota myös ammatillisen peruskoulutuksen koulutuspaikkojen määrään Helsingissä. Turvapaikanhakijoiden ja oleskeluluvan saaneiden määrä tulee kasvamaan Helsingin seudulla, kun Suomeen saapuvat turvapaikanhakijat hakeutuvat oletettavasti ennen pitkää Helsingin seudulle. Opetus- ja kulttuuriministeriö säätelee ammatillisen peruskoulutuksen (ml. valmistava koulutus) koulutuspaikkojen määrää järjestämisluvalla. Valtionosuus maksetaan järjestämisluvan mukaisista koulutuspaikoista. Tällä hetkellä Helsingin kaupungilla ei ole yhtään vapaana olevaa ammatillisen peruskoulutuksen tai valmistavan koulutuksen paikkaa, vaan päinvastoin koulutuksessa on reilusti yli 100 opiskelijaa ylipaikoilla.

Käsittely

17.11.2015 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Keskustelu.

Jäsen Ahva ehdotti, että lausuntoehdotuksen 7. kappale ("Tällä hetkellä Helsingissä...") poistetaan.

Ehdotus raukesi kannattamattomana.

Jäsen Nordman ehdotti, että lausuntoehdotuksen 7. kappale muutetaan muotoon:

"Tällä hetkellä Helsingissä ei järjestetä ruotsinkielistä perusopetukseen valmistavaa opetusta. Opetuslautakunnan mukaan olisi suotavaa, että maahanmuuttajille tarjottaisiin aktiivisesti myös ruotsinkielisen integraation vaihtoehtoa. Ruotsinkieliseen perusopetukseen valmistavan opetuksen aloittamiseen on varauduttava opetusvirastossa. Opetusviraston tämänhetkinen arvio on, että 1-2 ryhmän kustannukset vuositasolla tulisivat olemaan noin 100 000 euroa. Ruotsinkielisiä integraatiopolkuja olisi syytä rakentaa tiiviissä yhteistyössä muiden toimijoiden, kuten Arbiksen, Praktikumin ja SVEPSin kanssa."

Kannattaja jäsen Hertzberg

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Jäsen Nordmanin vastaehdotus

Jaa-äännet: 1
jäsen Rydman

Ei-äänet: 7

jäsenet Hertzberg, Jalovaara, Korolainen, Leoni, Nordman, Razmyar,
puheenjohtaja Krohn

Tyhjä: 3

jäsenet Ahva, Palm, Raittinen

Hyväksyttiin jäsen Nordmanin vastaehdotus äänin 7-1 (3 tyhjää).

Hyväksyttiin esittelijän ehdotuksesta poiketen.

Jäsen Ahva ilmoitti eriävän mielipiteen, joka on sama kuin hänen tekemänsä vastaehdotus.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Riikka Merimaa-Jovanovic, erityissuunnittelija, puhelin: 310 64636
riikka.merimaa-jovanovic(a)hel.fi

Sari Ahola, opetuskonsultti, puhelin: 310 86212
sari.ahola(a)hel.fi

Niclas Rönnholm, opetuspäällikkö, puhelin: 310 86219
niclas.ronnholm(a)hel.fi